
Słowo od Redakcji

Główne pole tematyczne czwartego numeru „Załącznika Kulturoznawczego”, który mamy przyjemność oddać w Państwa ręce, wyznacza stosunkowo młoda (sub)dyscyplina badawcza, jaką jest zarządzanie kulturą. Koncepcja tegorocznego wydania powstała we współpracy z Zakładem Zarządzania Kulturą (Instytut Filologii Klasycznej i Kulturoznawstwa WNH UKSW), reprezentowanym przez dr Annę Wróblewską i mgr Kamę Pawlicką.

Okres transformacji oraz początek XXI wieku przyniosły istotne zmiany w zarządzaniu i funkcjonowaniu przemysłów kultury w Polsce. Zmieniły się realia rynkowe, które przed artystami postawiły zadania związane między innymi z wypracowaniem nowych modeli zarządzania instytucjami kultury – publicznymi bądź prywatnymi, nastawionymi na zysk lub *non-profit* – ze zdobywaniem funduszy na ich działalność oraz wychodzeniem naprzeciw potrzebom odbiorców-klientów. Dziełami artystów zaczęli zarządzać wyspecjalizowani menadżerowie, których zadaniem pozostaje, mówiąc w dużym skrócie, promocja dóbr kultury.

Niniejsza publikacja stanowi głos w niezwykle potrzebnej dyskusji o wielowymiarowości zarządzania kulturą, a także o nowych zjawiskach i przemianach zachodzących w przemysłach kultury. Warte szczególnej uwagi są w tym aspekcie wyniki ankiety badawczej przeprowadzonej wśród naukowców i menadżerów kultury, która poświęcona została próbie porządkowania zarządzania kulturą – balansującego między naukami ekonomicznymi a humanistycznymi – do aktualnie obowiązującego podziału na obszary nauki i dyscypliny badawcze, a także rozpoznania szans i wyzwań stojących przed ciągle kształtującą się refleksją nad tym obszarem tematycznym.

Poszczególne artykuły zamieszczone w tej części dotyczą najciekawszych – z badawczego, choć nie tylko, punktu widzenia – trendów w zarządzaniu, takich jak pośrednictwo kulturowe (Krzysztof Stachowiak), self-publishing (Ewa Frączek-Biłat), charakterystyka strategii organizacji sektorów kultury (Patryk Dziurski) oraz zarządzanie strategiczne muzeum martyrologicznym i miejscem pamięci (Agnieszka Praga). W sekcji tej znalazły się także artykuły, które bazują na wybranych pracach dyplomowych studentów specjalizacji Zarządzanie Kulturą prowadzonej na rodzimym kierunku kulturoznawstwo, podejmujące tematy sztuki kulinarnej jako

---

przemysłu kreatywnego (Małgorzata Oszup-Rawicz) oraz rozwoju telewizyjnych kanałów tematycznych w Polsce (Łukasz Bańburski). W nawiązaniu do ostatniego z wymienionych artykułów, w dziale *Wywiady* prezentujemy ponadto rozmowę z Grzegorzem Miecugowem – zmarłym w 2017 roku znanym dziennikarzem i dyrektorem kanału informacyjnego TVN24. To wyjątkowa refleksja na temat rynku telewizyjnego, przemian postaw odbiorców, nowych kanałów komunikacji i dynamicznie zmieniającego się świata współczesnych mediów.

W otwierającym numer dziale *Dociekania kulturologiczne* zamieszczamy, lingwistycznie ukierunkowany, artykuł Magdaleny Danielewiczowej. Autorka stawia w nim tezę, że między mową ludzką a kodami zwierzęcymi istnieje przepaść, której nie sposób „zasypać” objaśnieniami o charakterze ewolucjonistycznym, i przywołuje argumenty wybitnych uczonych opowiadających się za prymatem języka w stosunku do wszelkich innych systemów semiotycznych, które tworzą przestrzeń kultury.

W sekcji *Varia* tym razem publikujemy artykuły poświęcone, dość nieoczywistym w danych kontekstach, połączeniom, relacjom czy odwołaniom. Monika Kostaszuk-Romanowska bada sposoby i funkcje wykorzystania zarówno naturalnych, jak i specjalnie na tę okoliczność wytworzonych zbiorników wodnych w spektaklach teatralnych, Małgorzata Wrześniak – inspiracje architektoniczne w sztuce jubilerskiej, Agnieszka Smaga zaś – związki słowa i obrazu w procesie projektowania graficznego za pomocą narzędzi cyfrowych.

Nowym pomysłem, który zamierzamy kontynuować także w kolejnych numerach czasopisma, jest wprowadzenie działu *Interpretacje*, dedykowanego odczytaniom wybranych utworów literackich, filmowych, teatralnych *etc.* W tym numerze zachęcamy do lektury intrygujących przykładów *close reading*, do jakich niewątpliwie zaliczyć należy artykuł Jacka Kopcińskiego poświęcony monodramowi Artura Pałygi *W promieniach*, a także anglojęzyczną rozprawę Brygidy Pawłowskiej-Jądrzyk, w której autorka omawia transsemiotyczne gry znaczeniowe czyniące z *Losu człowieka* Siergieja Bondarczuka arcydzieło kina propagandowego.

Tradycyjnie już publikujemy również fotoeseje, konsekwentnie próbując odpowiedzieć na pytanie o możliwość ukonstytuowania się tego gatunku jako pełnoprawnej formy wypowiedzi o charakterze naukowym. (Powyższa idea była z inicjatywy Redakcji szerzej rozpatrywana w wydanej w serii

---

Biblioteka „Załącznika Kulturoznawczego” książce *Fotoesej – testowanie granic gatunku*¹). Dominantą dwóch pierwszych zamieszczonych „foto-tekstów” jest ich artystyczne ukierunkowanie: Weronika Kobylińska-Bunch osadza spuściznę fotograficzną Stefana Wojneckiego na tle tradycji awangardowych, dowodząc, że wybitny poznański artysta twórczo reinterpretował w swych wczesnych dziełach pluralistyczny język obrazowania, a ponadto tworzył unikatową dla medium fotografii ikonografię cierpienia. Natomiast Stanisław Baj opowiada – w rejestrze na poły technicznym, na poły medytacyjnym – o zmaganiach twórczych artysty z odzwierciedleniem na płótnie estetycznego fenomenu płynącej rzeki. Część tę kończy kontynuacja opublikowanego w zeszłym numerze „Załącznika...” fotoeseju Piotra Jakubowskiego – tym razem autor przeprowadza krytyczną analizę przeróbek kolejnego „ikonicznego” obrazu ukazującego cierpienia ofiar konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie, a mianowicie fotografii przedstawiającej Omrana Daqneesha, osadzając swą refleksję w kontekście etycznej odpowiedzialności twórców.

W dziale *Wywiady* oprócz wspomnianej już rozmowy z Grzegorzem Miecugowem publikujemy „wywołaną opowieść” zasłużonej polskiej literaturoznawczynie Profesor Teresy Kostkiewiczowej, dotyczącą Jej kolei życia i drogi naukowej, a zwieńczoną refleksją nad aktualną kondycją humanistyki.

Sekcję *Komentarze. Opinie. Glosy* otwierają uwagi Agnieszki Wnuk zainspirowane książką Edwarda Kasperskiego *Metody i metodologia*, następnie zaś zamieszczamy artykuł brytyjskiego krytyka literackiego Briana R. Banksa dotyczący zagranicznej recepcji twórczości Brunona Schulza oraz licznych kontrowersji, których źródłem są biografie pisarza.

W *Aneksie* tradycyjnie publikujemy wybraną pracę dyplomową – tym razem autorstwa nie tylko absolwenta kulturoznawstwa UKSW, ale też poety i felietonisty Macieja Woźniaka, poświęconą wykorzystaniu muzyki w wybranych filmach Michaela Hanekego.

* * *

---

¹ *Fotoesej – testowanie granic gatunku*, red. B. Pawłowska-Jądrzyk, M. Jewdokimow, Warszawa 2016.

Tegoroczny numer czasopisma powstawał w atmosferze niepewności i niepokoju związanego z informacjami o planach wykreślenia kulturoznawstwa z listy dyscyplin naukowych w ramach nowej ustawy o szkolnictwie wyższym. Redakcja „Załącznika Kulturoznawczego” pragnie wspierać wysiłek badaczy, którego zwieńczeniem, a zarazem otwarciem drogi do prowadzenia instytucjonalnie ugruntowanych badań, było powołanie Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego (2001), utworzenie Komitetu Nauk o Kulturze PAN (2003), a wreszcie uzyskanie w tym samym roku odrębności dyscyplinarnej. Mamy nadzieję, że kulturoznawstwo przetrwa doraźne reorganizacje instytucjonalnego pola produkcji wiedzy, zachowując swoją rozpoznawalną „tożsamość w różnorodności”, której przykładem w mikroskali może być chociażby kształt niniejszego numeru „Załącznika Kulturoznawczego”.

Redakcja